

Asia: VN/5386/2020-VM-152

Lausuntopyyntö ehdotuksesta julkisen hallinnon API-periaatteiksi

1.1 Tarjoa ja hyödynnä tietoja pääsääntöisesti ohjelmointirajapintojen kautta

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Kuvaus pitäisi nähdä laajempuna kuin pelkkänä listauksena. Siinä voisi hyödyntää esimerkiksi tietojen metatietoja ja muuta materiaalia, joka kuvaa tiedon luonnetta ja luotettavuutta. Osittain liittyen kohtaan 3.2, mutta listauksista pitäisi pystyä porautumaan tarkemmalle kuvaustasolle. Lähtökohtaisesti pitäisi pystyä hyödyntämään tietojen olemassa olevia tie-tomalleja eikä tehdä apeja varten uusia irrallisia.

Tuotos: Listaus mahdollisesti rajapintojen kautta tarjottavista tai hyödynnettävistä tietoi-neistoista. Tämä sama asia kuvataan tiedonhallintamallissa (asiakirjajulkisuuskuvaus). Voi olla että tässä mennään tarkemmalla tasolla mutta lähinnä huomiona, ettei tietoa kuvataan erillisinä palasina vaan että myös kuvaukset ovat hallittu kokonaisuus.

1.2 Määritä ohjelmointirajapintojen tarjoamiselle ja hyödyntämiselle tavoitteet ja hanki riittävät resurssit

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Hyvä kokonaisuus. Erityisesti se että tarvitaan resurssit ja tavoitehakuista johtamista. Mo-nesti organisaatiot puhuvat tiedon avaamisesta ja rajapinnoista mutta eivät kuitenkaan tee määrätietoista kehitystä asian edistämiseksi.

1.3 Varmista hankinnoissa yhteentoimivuus muiden tietojärjestelmien kanssa

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

1.4 Edistä sisäistä ja ulkoista yhteistyötä

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

2.1 Kehitä ohjelmointirajapintoja tarvelähtöisesti

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

2.2 Määritä ohjelmointirajapintojen tarjoamiseen ja hyödyntämiseen liittyvät roolit, tehtävät, vastuut ja toimintamallit.

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

2.3 Kuvaa ohjelmointirajapintojen muodostama kokonaisuus

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Periaate vaikuttaa selkeältä. Huomionarvoista on, ettei rajapintojen kuvaaminen ole pelkäs-tään suositusten varassa vaan perustuu velvoittavaan lainsäädäntöön (esim. tiedonhallintala-ki, yleinen tietosuoja-asetus).

Tässä osiossa korostetaan sisäistä dokumentaatiota. Myös ulkoisille asiakkaille (kumppaneille) tulisi olla olemassa tarkoitukseen sopiva ohjelmointirajapinnan kuvaus. Jos potentiaalinen kohderyhmä on laaja, on varsinkin tarpeen tuottaa markkinointimateriaalia.

Ohjelmointirajapinnasta kuvattavana asiana mainitaan mm. hyödyntäjät. Henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen jakaminen ohjelmointirajapinnan kautta edellyttää kirjallista hal-lintopäätöstä. Listausta hyödyntäjistä muodostuu siis myös tätä kautta.

2.4 Tunnista ja hallitse ohjelmointirajapintoihin liittyvät riskit

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Luvun lopussa on hieman irrallisen oloinen muistutus lakisääteisten vaatimusten huomioi-misesta. Lainsäädännön vaatimuksia ei voida nähdä irrallisena tekijänä, vaan ne on tunnis-tettava ja vietävä käytäntöön kaikissa ohjelmointirajapintojen käyttöönoton vaiheissa. Esim. tässä luvussa kuvatut riskienhallintatoimenpiteet ja dokumentaatiot ovat osa tieto-suojan vaatimusten toteuttamista.

Lainsäädännöstä seuraa myös se keskeinen lähtökohta, että ohjelmointirajapintojen käyttöä julkishallinnossa on lisättävä.

3.1 Kehitä ohjelmointirajapinnat avoimilla ja teknologiariippumattomilla standardeilla ja protokollilla

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Tässä kohden olisi syytä korostaa Suomi.fi-palveluväylän käyttöä, mikä on kuitenkin lain perusteella velvoittava viranomaisten välisessä tiedonsiirrossa. Suomi.fi-palveluväylän käyttövelvollisuus asettaa erityisesti viranomaisten välillä tiettyjä ennalta määrättyjä vaatimuksia ohjelmointirajapinnan tekniselle toteutukselle. Jäljempänä Suomi.fi-palveluväylää on kuvattu ohjelmointirajapintojen "julkaisukanavana".

Kohdan 3.3 tukimateriaalista löytyy maininta, mutta se pitäisi nostaa sieltä yleiseksi periaateeksi, etenkin kumppani API -tyyppisiä rajapintoja suunniteltaessa.

3.2 Kuvaa ohjelmointirajapintojen käsittelemät tiedot yhteisten ja yleisten tietomallien mukaisesti

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Erittäin hyvä näkökulma. Tämän tukemiseen pitäisi löytyä enemmän valmiita välineitä joihin tieto olisi helppo integroida. Yhteistoimivuusalusta on oikeaan suuntaan mutta siihen pitäisi pystyä integroimaan eri lähteitä joustavasti, mikä ei nyt ole ainakaan täysin mahdollista. Toimijoiden metatietojen hallinnoinnin automatisointiin ja sähköistämiseen pitäisi panostaa. Tulevaisuudessa kukaan ei jaksakaan ylläpitää laajoja metatietoja ajan tasalla ilman meta-tiedon tehokasta hallintaprosessia, välineitä ja automatisointia.

3.3 Testaa, versio, dokumentoi ja julkaise ohjelmointirajapinnat

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Ohjelmointirajapinnan dokumentaatiossa pitää aina olla maininta siitä, mitä kautta rajapinnan tarjoajalta saa tarvittaessa apua.

Versiointikäytäntöön pitäisi sisällyttää tieto siitä, koska onko rajapinnasta tekeillä uutta versiota ja arvio sen julkaisusta.

Vanhojen rajapintaversioiden poistopäivämäärä on oltava näkyvillä hyödyntäjille. Ohjeistuksesta: API:n riippuvuudet muista rajapinnoista on tiedettävä ja tiedon on pysyttävä automaattisesti ajan tasalla. Manuaalinen prosessi on hyödytön ja vanhenee jossain vaiheessa

3.4 Seuraa ohjelmointirajapinnoille asetettuja mittareita ja muita ominaisuuksia

Onko periaate realistinen ja käyttöön otettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleisesti asiakirjaa pidetään hyvänä, tiiviinä ja sen antia pidetään lähtökohtaisesti erittäin käytettävänä. Asiakirja on helppolukuinen ja siinä on kuvattu selkeästi esim. API:n tavoitteet, määritelmä ja arvoketju. Asiakirja tarjoaa etenkin organisaation korkeimmalle johdolle ja digitalisaation johtamisesta vastaaville henkilöille näkemyksiä ohjelmointirajapintojen merkityksestä ja kokonaishallinnasta. Asiakirja tarjoaa yksityiskohtaisempien operatiivisten ja taktisten linjausten ja lainsäädännön tulkinnan tueksi lähinnä yleisiä suuntaviivoja ja paljon referenssimateriaalia. Asiakirjassa ei ole erityisesti korostettu rajapintojen keskeistä vahvuutta eli mahdollisuutta hakea reaaliaikaisesti ajantasaisia tietoja.

Kohdan 2.3 tyyppityksessä on hieman harhaanjohtavasti kuvattu henkilötietojen suhdetta julkisuuteen ja salassapitoon. Viranomaisen hallussa olevat henkilötiedot ovat lähtökohtaisesti julkisia, paitsi jos ne ovat esim. julkisuuslain nojalla salassa pidettäviä.

Kohdan 2.3 tyyppitys on siitä hyvä, että siinä kuvataan kumppani-API:n ja julkisen API:n välistä eroa. Vielä selkeämminkin voitaisiin todeta, mitä tarkoittaa "avoin rajapinta" ja mitä tarkoittaa hallitusohjelmassakin mainittu "rajapintojen avaaminen". Tähän käsitteistöön liittyy väärinkäsityksiä. Saatetaan puhua avoimesta rajapinnasta, vaikka kyseessä olisi käyttörajoituksen alainen (henkilötietojen luovuttamiseen käytetty) kumppani-API.

Latvala Anna-Maija
Ruokavirasto